

YLÄKOULUJEN VALIN-
NAISAINEN OPETUS-
SUUNNITELMA 2018

SISÄLLYS

1. KOTITALOUS	3
1.1. OPPIAINEEN TEHTÄVÄ.....	3
1.2. KOTITALOUDEN SYVENTÄVÄT VALINNAISAIHEET, 2 VVT VUOSILUOKILLA 8-9	4
1.3. KOTITALOUDEN SYVENTÄVÄN VALINNAISAIHEEN OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 8-9 5	5
1.4. OHJAUS, ERYTTÄMINEN JA TUKI KOTITALOUDEN SYVENTÄVÄSSÄ VALINNAISAIHEESSA VUOSILUOKILLA 8-9.....	5
1.5. OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI KOTITALOUDEN SYVENTÄVÄSSÄ VALINNAISAIHEESSA VUOSILUOKILLA 8-9.....	6
1.6. KOTITALOUDEN SOVELTAVAT VALINNAISAIHEET, 2 VVT VUOSILUOKILLA 8-9.....	6
1.7. KOTITALOUDEN SOVELTAVAN VALINNAISAIHEEN 8-9 LUOKAN OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET.....	7
1.8. OHJAUS, ERYTTÄMINEN JA TUKI KOTITALOUDEN SOVELTAVASSA VALINNAISAIHEESSA VUOSILUOKILLA 8-9.....	8
1.9. OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI KOTITALOUDEN SOVELTAVASSA VALINNAISAIHEESSA VUOSILUOKILLA 8-9.....	8
1.10. KOTITALOUDEN ARVIOINTI.....	9
2. RANSKAN, SAKSAN JA VENÄJÄN B2-OPPIMÄÄRÄ	9
2.1. VIERAAN KIELEN B2-OPPIMÄÄRÄN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 7-9.....	10
2.2. VIERAAN KIELEN B2-OPPIMÄÄRÄN TAVOITTEISIIN LIITTYVÄT KESKEISET SISÄLTÖALUEET VUOSILUOKILLA 7-9.....	11
2.3. VIERAAN KIELEN B2-OPPIMÄÄRÄN OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 7-9.....	12
2.4. OHJAUS, ERYTTÄMINEN JA TUKI VIERAAN KIELEN B2-OPPIMÄÄRÄSSÄ VUOSILUOKILLA 7-9.....	12
2.5. OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI VIERAAN KIELEN B2-OPPIMÄÄRÄSSÄ VUOSILUOKILLA 7-9.....	13
2.6. VIERAAN KIELEN B2-OPPIMÄÄRÄN PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (ARVOSANALLE 8) OPPIMÄÄRÄN PÄÄTTYESSÄ.....	14
3. TIETOTEKNIikka	17
3.1. TIETOTEKNIikka 1 (8.LK).....	17
3.2. OPPIAINEEN KUVAUS.....	17
3.3. AIHEKOKONAISSUDET.....	17
3.4. ARVIOINTI.....	18
3.5. SISÄLLÖT.....	18
3.6. TIETOTEKNIikka 2 (9.LK).....	19
3.7. OPPIAINEEN KUVAUS.....	19
3.8. AIHEKOKONAISSUDET.....	19
3.9. ARVIOINTI.....	20
3.10. SISÄLLÖT.....	20
4. MUSIIKKI	20
4.1. OPPIAINEEN TEHTÄVÄ.....	20
4.2. OPPIAINEEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 7-9.....	21
4.3. MUSIIKIN OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 7-9.....	21
4.4. OHJAUS, ERYTTÄMINEN JA TUKI MUSIIKISSA VUOSILUOKILLA 7-9	22
4.5. OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI MUSIIKISSA VUOSILUOKILLA 7-9.....	22
4.6. MUSIIKIN SYVENTÄVÄT OPINNOT: VUOSILUOKAT 8 JA 9 (2 VVT).....	23
4.7. MUSIIKIN SOVELTAVAT VALINNAISET OPINNOT: VUOSILUOKAT 8 JA 9 (2 VVT)	24
4.8. MUSIIKKIPAINOTUS VUOSILUOKILLA 7-9 (3 VVT).....	24
5. LIIKUNTA	26
6. KUVATAIDE	28
6.1. LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN TAVOITTEET KUVATAITEESSA VUOSILUOKILLA 7-9	29
6.2. KUVATAITEEN OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 7-9	33
6.3. OHJAUS, ERYTTÄMINEN JA TUKI KUVATAITEESSA VUOSILUOKILLA 7-9.....	33
6.4. OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI KUVATAITEESSA VUOSILUOKILLA 7-9.....	34
6.5. KUVATAITEEN TAITO- JA TAIDEAINE: (2+2 VVT)	34

6.6.	KUVATAITEEN TAITO- JA TAIDEAINEOPINTOJEN OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT MAHDOLLISET ERITYISPIIRTEET ..	37
6.7.	KUVATAITEEN PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (ARVOSANALLE 8) OPPIMÄÄRÄN PÄÄTTYESSÄ	37
6.8.	MUUT KUVATAITEEN VALINNAISET OPINNOT	39
6.9.	KUVATAITEEN SYVENTÄVÄT VALINNAISET 8. JA 9. LUOKKA.....	39
6.10.	ERITYISET TYÖTAVAT JA OPPIMISYMPÄRISTÖT	40
7.	KÄSITYÖ.....	40
7.1.	KÄSITYÖN PERUSKURSSI 8.LK (2 VVT).....	40
7.2.	KÄSITYÖN PERUSKURSSI 9.LK (2VVT)	46
7.3.	KÄSITYÖN VALINNAISEN PERUSKURSSIN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 9	46
7.4.	KÄSITYÖN VALINNAISKURSSIEN TAVOITTEISIIN LIITTYVÄT KESKEISET SISÄLTÖALUEET VUOSILUOKILLA 8-9	50
7.5.	KÄSITYÖN VALINNAISKURSSIEN OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 8-9.....	51
7.6.	OHJAUS, ERYITTÄMINEN JA TUKI KÄSITYÖN VALINNAISKURSSEILLA VUOSILUOKILLA 8-9	51
7.7.	OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI KÄSITYÖN VALINNAISKURSSEILLA VUOSILUOKILLA 8-9.....	52
8.	TEKNINEN TYÖ.....	53
8.1.	TEKNISEN TYÖN SYVENTÄVÄ KURSSI 8. LK (2 VVT).....	53
8.2.	TEKNISEN TYÖN VALINNAISEN SYVENTÄVÄN KURSSIN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 8.....	53
8.3.	TEKNISEN TYÖN SYVENTÄVÄ KURSSI 9.LK (2 VVT)	57
8.4.	TEKNISEN TYÖN VALINNAISEN SYVENTÄVÄN KURSSIN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 9.....	57
8.5.	TEKNISEN TYÖN VALINNAISKURSSIEN TAVOITTEISIIN LIITTYVÄT KESKEISET SISÄLTÖALUEET VUOSILUOKILLA 8-9	61
8.6.	TEKNISEN TYÖN VALINNAISKURSSIEN OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 8-9	62
8.7.	OHJAUS, ERYITTÄMINEN JA TUKI TEKNISEN TYÖN VALINNAISKURSSEILLA VUOSILUOKILLA 8-9.....	63
8.8.	OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI TEKNISEN TYÖN VALINNAISKURSSEILLA VUOSILUOKILLA 8-9	63
9.	TEKSTIILITYÖ.....	64
9.1.	TEKSTIILITYÖN SYVENTÄVÄ KURSSI 8.LK (2 VVT)	64
9.2.	TEKSTIILITYÖN VALINNAISEN SYVENTÄVÄN KURSSIN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 8.....	64
9.3.	TEKSTIILITYÖN SYVENTÄVÄ KURSSI 9.LK (2 VVT)	68
9.4.	TEKSTIILITYÖN VALINNAISKURSSIEN TAVOITTEISIIN LIITTYVÄT KESKEISET SISÄLTÖALUEET VUOSILUOKILLA 8-9	73
9.5.	TEKSTIILITYÖN VALINNAISKURSSIEN OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 8-9	74
9.6.	OHJAUS, ERYITTÄMINEN JA TUKI KÄSITYÖN VALINNAISKURSSEILLA VUOSILUOKILLA 8-9	74
9.7.	OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI KÄSITYÖN VALINNAISKURSSEILLA VUOSILUOKILLA 8-9.....	74
10.	ILMAISUTAITO	75
10.1.	OPPIMÄÄRÄN ERITYINEN TEHTÄVÄ	75
10.2.	OPPIMÄÄRÄN TEHTÄVÄ VUOSILUOKILLA 7-9	76
10.3.	8.VUOSILUOKAN TAVOITTEET	76
10.4.	9. VUOSILUOKAN TAVOITTEET	77

1. KOTITALOUS

1.1. Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitetään kanssaihmisistä huoltapitäviksi lähimmäisiksi ja kasvetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestäväan asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukevaksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

1.2. Kotitalouden syventävät valinnaisaineet, 2 vvt vuosiluokilla 8-9

Kotitalouden syventävän valinnaisaineen tehtävänä on syventää oppilaan osaamista. Kotitalouden syventävän valinnaisaineen opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oppiaineen yhteisiä tavoitteita ja sisältöjä. Oppilaiden omien kiinnostuksen kohteiden ja toiveiden huomioiminen lisääntyy opetuksen sisältöjä suunniteltaessa. Kotitalouden syventävä valinnaisaine arvioidaan kaikille yhteisen kotitalouden päättöarvioinnin kriteerien mukaisesti. Oppilaalla on mahdollisuus korottaa syventävien opintojen myötä kotitalouden päättöarvioinnin arvosana.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin.

Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

1.3. Kotitalouden syventävän valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 8-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

1.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitalouden syventävässä valinnaisaineessa vuosiluokilla 8-9

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

1.5. Oppilaan oppimisen arviointi kotitalouden syventävässä valinnaisaineessa vuosiluokilla 8-9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja mahdollisesti hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Oppilaille annetaan mahdollisimman säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kotitalous-oppiaineen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko yhteisen kotitalouden opetuksen ajan vahvistuvana ja etenevänä oppimisena. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

1.6. Kotitalouden soveltavat valinnaisaineet, 2 vvt vuosiluokilla 8-9

Kotitalouden soveltavan valinnaisaineen tehtävänä on syventää oppilaan osaamista. Kotitalouden soveltavassa valinnaisaineessa laajennetaan ja syvennetään oppiaineen yhteisiä tavoitteita ja sisältöjä. Oppilaiden omien kiinnostuksen kohteiden ja toiveiden huomioiminen lisääntyy opetuksen sisältöjä suunniteltaessa. Kotitalouden soveltavassa valinnaisaineessa arvioidaan kaikille yhteisen kotitalouden

päätösarvioinnin kriteerien mukaisesti. Oppilaalla on mahdollisuus korottaa soveltavien opintojen myötä kotitalouden päätösarvioinnin arvosana.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

1.7. Kotitalouden soveltavan valinnaisaineen 8-9 luokan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja

ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat sovelta-
maan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

1.8. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitalouden soveltavassa valinnaisaineessa vuosiluokilla 8-9

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

1.9. Oppilaan oppimisen arviointi kotitalouden soveltavassa valinnaisaineessa vuosiluokilla 8-9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehdii-

taan siitä, että jokainen oppilas ja mahdollisesti hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Oppilaille annetaan mahdollisimman säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

1.10. Kotitalouden arviointi

Oppituntien aikana opettaja käyttää jatkuvaa arviointia, havainnoimalla oppilaiden työskentelyä sekä antamalla oppilaille suullista ja kirjallista palautetta. Oppilas arvioi omaa työskentelyään ja oppimaansa itsearviointin avulla. Itsearviointiin voidaan käyttää mahdollisesti oppimispäiväkirjaa. Arviointia mahdollisesti toteutetaan myös antamalla toisille palautetta ja vastavuoroisesti ottamalla sitä vastaan. Lisäksi osaamista arvioidaan mahdollisesti kirjallisilla kokeilla, aineistokokeella, näyttökokeella ja oppimistehtävillä. Oppilas voi mahdollisesti osoittaa osaamistaan myös harrastuneisuutensa kautta esimerkiksi tuottamalla portfolion. Lukuvuoden aikana opettaja pitää oppilailleen mahdollisesti arviointikeskustelun, jossa on mahdollisuus ohjata oppilasta, motivoida ja kannustaa oppilaita saavuttamaan tavoitteet. Arvioinnin kriteerit tehdään selväksi oppilaille ja mahdollisesti huoltajille sekä muistutetaan heitä lukuvuoden mittaan.

2. RANSKAN, SAKSAN JA VENÄJÄN B2-OPPIMÄÄRÄ

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemissään kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kielyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin

osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon haakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

2.1. Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	L1, L2, L4
Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	L3
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	L4

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L4
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L4, L6
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaille runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	L5

2.2. Vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteellisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustallella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot: Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni,

koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

2.3. Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

2.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

2.5. Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B2-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

2.6. Vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Si- sältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppi- aineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuu- teen ja kielitietoisuuteen			
T1 auttaa oppilasta hahmotta- maan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kie- len kielialueeseen ja elämänmuo- don / joihinkin keskeisiin piirtei- siin sekä tukea oppilaan kielellisen päätteilykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	Opiskeltavan kielen ase- man, keskeis- ten erityispiir- teiden ja kieli- alueen hah- mottaminen	Oppilas tuntee opiskeltavan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin opis- keltavan kielen kielialueen kulttuuri- sia ja muita ilmiöitä.
Kielenopiskelutaidot			
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kie- livarannon karttumista, ohjata op- pilasta löytämään itselleen ja ikä-	S2	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö-	Oppilas osaa arvioida omia kielen- opiskelutavoitteitaan ja opiskelutapo- jaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ul- kopuolella ja osaa pohtia, miten hän

kaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella			voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa	S3		Taitotaso A1.3
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Vuorovaikutus-erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiinimaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.3
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A1.2
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

3. TIETOTEKNIikka

3.1. Tietotekniikka 1 (8.lk)

3.2. Oppiaineen kuvaus

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että oppilas oppii ja vahvistaa tietokoneen ja tärkeimpien hyötyohjelmien käyttötaitoaan. Oppilaat saavat valmiudet tietotekniikan käyttöön opiskelua, vapaa-aikaa ja työelämää varten. Oppilas hallitsee laitteen käytön ja tiedon hallintaan liittyvät perusasiat. Hän tietää mihin eri ohjelmia voi ja kannattaa käyttää ja osaa valita kulloinkin tarkoituksenmukaiset ja tehokkaat työtavat. Oppilas hallitsee myös tekstinkäsittelyn perusasiat, esitysgrafiikkaohjelman peruskäytön sekä selainohjelman ja sähköpostin sujuvan ja turvallisen käytön. Oppilas hallitsee tiedonhaun periaatteet ja osaa käyttää internetin tarjoamia palveluita ja muita mahdollisuuksia. Keskeinen osa opiskelussa ovat tunnilla tehtävät harjoitukset, oppilaiden omat tuotokset sekä omatoiminen itsenäinen työskentely.

Kurssin sisältö noudattaa pitkälti TIEKE:n, eli Tietotekniikan kehittämiskeskus ry:n, Tietokoneen käyttäjän @-kortti-tutkinnon sisältöä. Opiskelemalla tietotekniikka 1 kurssin oppilas hankkii itselleen hyvät valmiudet suorittaa Tietokoneen käyttäjän @-kortti-tutkinnon. Opiskelemalla lisäksi Tietotekniikka 2 -kurssin oppilas saa hyvät valmiudet suorittaa @-korttia laajemman Tietokoneen käyttäjän A-kortti-tutkinnon.

3.3. Aihekokonaisuudet

Kurssilla harjoitellaan erityisesti tietoteknisiä viestintätaitoja: selkeiden ja houkuttelevien tekstien ja diaesityksien tuottamista, sähköpostin käyttöä sekä verkossa toimimiseen liittyviä mahdollisuuksia, sääntöjä ja riskejä. Oppilaat tutustuvat tietokoneen rakenteeseen ja ohjelmia erilaisiin tarkoituksiin tarkoituksenmukaisella tavalla. Kurssilla harjoitellaan erilaisia tiedonhakumenetelmiä ja tiedonhaussa tarvittavaa kriittisyyttä. Myös tekijänoikeus- ja yksilönsuoja-asiat tulevat esille.

Opetuksessa painotetaan jatkuvasti oppilaan omaa aktiivista osallistumista ja vastuullista suhtautumista opiskeluun. Kurssilla opiskellaan tietoja ja taitoja, jotka ovat välttämättömiä tulevassa työelämässä. Tietotekniikka 1 -kurssilla oppilaat hankkivat itselleen vahvat ja monipuoliset tieto- ja viestintätekniikan käytön tiedot ja taidot. Tietokone ei ole pelkkä viihdekeskus, vaan hyödyllinen ja hauska työväline.

3.4. Arviointi

Kurssi arvioidaan numeroarvosanalla 4 - 10. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota oppilaan työskentelyyn tunnilla ja tehtävistä huolehtimiseen. Oppilaan aktiivisuus ja harrastuneisuus vaikuttavat positiivisesti. Arvioinnin tukena voidaan käyttää formatiivisia ja summatiivisia testejä ja kokeita tai kirjallisia tutkielmia ja erilaisia projekti ja/tai ryhmätöitä ja niihin liittyvää raportointia.

Kiitettävä arvosana voidaan antaa, jos oppilas saavuttaa kurssin tavoitteet, hallitsee oppitunneilla opetetut perusasiat, sekä pyrkii ja kykenee työskentelemään asiallisesti ja tuloksellisesti tunneilla. Säännöllinen ja tunnollinen työskentely tuottaa vähintään arvosanan 8. Aktiivinen työskentely voi korvata oppilaan tiedollisia puutteita.

3.5. Sisällöt

1. Laitteen ja tiedon hallinta; tutustutaan tietokoneen ja käyttöjärjestelmän perusominaisuuksiin ja niiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Harjoitellaan tiedon hallinnan perusteita.
2. Internet ja sähköposti; varmistetaan ja monipuolistetaan sähköpostin, selainohjelman ja verkkopalveluiden sujuvia ja turvallisia käyttötaitoja. Opitaan toimimaan tehokkaasti ja asiallisesti verkossa.
3. Tekstinkäsittely; harjoitellaan, syvennetään ja monipuolistetaan tekstinkäsittelyn taitoja, pienien sekä laajojen tekstidokumenttien käsittelyn avulla.
4. Esitysgrafiikka; varmistetaan ja monipuolistetaan esitysgrafiikan eli diaesitysten käyttötaitoja.
5. Opettajan ja oppilaiden kiinnostuksen mukainen sisältö ajan puitteissa esim. näppäintaidot (10-sormijärjestelmä), animointi ja algoritminen ajattelu ohjelmoinnin avulla.

3.6. Tietotekniikka 2 (9.lk)

3.7. Oppiaineen kuvaus

Tavoitteet

Tavoitteena on, että oppilas oppii ja vahvistaa tietokoneen ja tärkeimpien hyötyohjelmien käyttötaitoa. Oppilas hallitsee taulukkolaskentaohjelman peruskäytön sekä tietokantaominaisuudet. Oppilas osaa muokata kuvankäsittelyohjelman avulla valokuvia. Hän hallitsee kuvankäsittelyohjelman perustoiminnot sekä osaa ottaa huomioon kuvien käsittelyssä ja tallennuksessa eri käyttötarkoitukset. Hän tietää, mihin eri ohjelmia voi ja kannattaa käyttää ja osaa valita kulloinkin tarkoituksenmukaiset ja tehokkaat työtavat.

Opiskelemalla tietotekniikka 1 kurssin oppilas hankkii itselleen hyvät valmiudet suorittaa Tietokoneen käyttäjän @-kortti-tutkinnon. Opiskelemalla lisäksi Tietotekniikka 2 kurssin oppilas saa hyvät valmiudet suorittaa @-korttia laajemman Tietokoneen käyttäjän A-kortti-tutkinnon. Tietotekniikka 2 -kurssin voi suorittaa, vaikka Tietotekniikka 1 -kurssia ei ole suoritettu. Tällöin oppilaalla ei kuitenkaan välttämättä ole valmiuksia suorittaa A-kortti-tutkintoa.

3.8. Aihekokonaisuudet

Kurssilla harjoitellaan taulukkolaskennan ja kuvankäsittelyn ominaisuuksia monipuolisesti. Taulukkolaskennassa harjoitellaan perusominaisuuksia, kaavoja ja kaavioiden luomista. Lisäksi syvennetään taitoja käsittelemällä suuria tietoaaineistoja taulukoissa.

Tietotekniikan opetuksessa painotetaan jatkuvasti oppilaan omaa aktiivista osallistumista ja vastuullista suhtautumista opiskeluun. Oppilaat hankkivat itselleen vahvat ja monipuoliset tieto- ja viestintätekniikan käytön tiedot ja taidot. Opinnot antavat valmiuden hyödyntää tietotekniikkaa muiden aineiden opiskelussa, jatko-opinnoissa ja työelämässä. Oppilasta ohjataan itsenäiseen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.

3.9. Arviointi

Kurssi arvioidaan numeroarvosanalla 4 - 10. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota oppilaan työskentelyyn tunnilla ja tehtävistä huolehtimiseen. Oppilaan aktiivisuus ja harrastuneisuus vaikuttavat positiivisesti. Arvioinnin tukena voidaan käyttää formatiivisia ja summatiivisia testejä ja kokeita tai kirjallisia tutkielmia ja erilaisia projekti ja/tai ryhmätöitä ja niihin liittyvää raportointia.

Kiitettävä arvosana voidaan antaa, jos oppilas saavuttaa kurssin tavoitteet, hallitsee oppitunneilla opetetut perusasiat, sekä pyrkii ja kykenee työskentelemään asiallisesti ja tuloksellisesti tunneilla. Säännöllinen ja tunnollinen työskentely tuottaa vähintään arvosanan 8. Aktiivinen työskentely voi korvata oppilaan tiedollisia puutteita.

3.10. Sisällöt

1. Taulukkolaskenta; harjoitellaan taulukkolaskennan käyttötaitoja erilaisten teksti- ja numeroaineistojen hallinnassa ja käsittelyssä sekä erilaisten diagrammien tekemisessä.
2. Tietoaineistot taulukossa; syvennetään ja monipuolistetaan taulukkolaskennan käyttötaitoja laajojen teksti- ja numeroaineistojen hallinnassa ja käsittelyssä. Suodatetaan ja käsitellään taulukoituja tietoja.
3. Kuvankäsittely; opiskellaan tietokonegrafiikan perustietoja ja –käsitteitä, tutustutaan tärkeimpiin kuvanmuokkaustoimintoihin ja –työkaluihin sekä tutustutaan eri kuvaformaatteihin ja niiden käyttötarkoituksiin
4. Opettajan ja oppilaiden kiinnostuksen mukainen sisältö ajan puitteissa esim. animointi, videoeditointi ja algoritmien ajattelu ohjelmoinnin avulla.

4. MUSIIKKI

4.1. Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee,

mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

4.2. Oppiaineen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7-9 musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa ohjaamalla heitä analysoimaan ja arvioimaan, miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin opittuja musiikillisia taitoja. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin. Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin ilmaisumuotoihin. Käytännössä tieto- ja viestintätekniikkaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.

4.3. Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteis-

toiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita ja sitouttavat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tietojen viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

4.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

4.5. Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa oppilas tarvitsee realistista ja samalla kannustavaa ja rohkaisevaa palautetta myös perusopetuksen 7-9 vuosiluokilla. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen ja musiikkiteknologiaan liittyviä kokonaisuuksia. Musiikin päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin yhteisenä opetettavan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso musiikin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Musiikissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

4.6. Musiikin syventävät opinnot: vuosiluokat 8 ja 9 (2 vvt)

Musiikin oppiaineen tehtävä vuosiluokille 7-9 on kuvattu edellä. Myös oppiaineeseen liittyvät sisältöjen, tavoitteiden, ohjauksen, eriyttämisen ja tuen kuvaukset sekä kuvaus tavoitekohtaisesta osaamisesta arvosanalle kahdeksan koskevat oppiaineen syventäviä opintoja. Sisällöissä ja niiden kurssikohtaisissa painopisteissä jatketaan aiemmin opitun tiedon ja taidon laajentamista esimerkiksi seuraavilla tavoilla.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Yhteislaulussa lisätään mahdollisuuksien mukaan moniäänisyyttä sekä kehitetään äänenkäyttöä ja musiikin tulkintaa. Bändisoitinten osalta opetus painottuu yhteismusisointiin ja oppilaan instrumenttien hallinnan laajentamiseen. Käytössä olevaa musiikkiteknologiaa hyödynnetään tehtäväkohtaisesti.

S2 Mistä musiikki koostuu

Musiikin peruskäsitteitä ja -merkintätapoja käytetään musisoinnissa ja musiikillisessa keksimisessä. Osaamista näillä osa-alueilla syvennetään.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Oppijaa kannustetaan kokemaan musiikkia eri rooleissa, esimerkiksi kuuntelijana, esittäjänä, säveltäjänä ja sovittajana. Osana opintoja osallistutaan mahdollisuuksien mukaan koulun juhlien musiikin suunnitteluun ja toteutukseen sekä oppiaineiden välisiin yhteistyöprojekteihin.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistovalinnoissa painotetaan kurssin oppijoiden henkilökohtaista musiikkisuhdetta. Ohjelmiston suunnittelussa pyritään monipuolisuuteen ja siinä huomioidaan koulun lukuvuoden ja kalenterivuoden tapahtumat.

4.7. Musiikin soveltavat valinnaiset opinnot: vuosiluokat 8 ja 9 (2 vvt)

Musiikin oppiaineen tehtävä vuosiluokille 7-9 on kuvattu edellä. Myös oppiaineeseen liittyvät sisältöjen, tavoitteiden, ohjauksen, eriyttämisen ja tuen kuvaukset sekä kuvaus tavoitekohtaisesta osaamisesta arvosanalle kahdeksan koskevat oppiaineen soveltavia opintoja.

Musiikin soveltavissa opinnoissa oppiaineen sisältöjen painopisteet muodostuvat kurssin oppijoiden henkilökohtaisen musiikkisuhteen ja kiinnostuksen kohteiden pohjalta. Oppijaa kannustetaan kokemaan musiikkia eri rooleissa ja sisällöissä huomioidaan esimerkiksi koulun lukuvuoden ja kalenterivuoden tapahtumat.

4.8. Musiikkipainotus vuosiluokilla 7-9 (3 vvt)

Musiikin oppiaineen tehtävä vuosiluokille 7-9 on kuvattu edellä. Myös oppiaineeseen liittyvät sisältöjen, tavoitteiden, ohjauksen, eriyttämisen ja tuen kuvaukset sekä kuvaus tavoitekohtaisesta osaamisesta arvosanalle kahdeksan koskevat musiikkipainotteista opetusta. Musiikkipainotteista opetusta annetaan vuosiluokilla 7-9 Putaan koulussa kolmen vuosiviikkotunnin verran. Musiikkipainotteiseen opetukseen on mahdollista siirtyä 7. vuosiluokan alussa edellyttäen, että opetuksessa toimiminen on oppijan lähtökohdat huomioiden mahdollista. Arvion oppijan soveltuvuudesta antaa Putaan koulun musiikinopettaja.

Opetuksen tavoitteet

Musiikkipainotteisen opetuksen keskeinen tavoite on kasvattaa monipuolisesti musiikkia harrastavia nuoria, joilla on vahva käsitys henkilökohtaisesta musiikkisuhteestaan. Opetus tukee luovuutta ja tarjoaa mahdollisuuksia yhteistoimintaan ja sosiaaliseen kanssakäymiseen.

Musiikkipainotteisen opetuksen erityistavoitteita musiikin oppiaineen yleisten tavoitteiden lisäksi ovat muun muassa seuraavat:

- jatkuvan musiikillisen harrastamisen mahdollistavien tietojen, taitojen ja myönteisen musiikkisuhteen saavuttaminen
- hyvä toimiminen osana musiikillista ryhmää

- musiikkiesitysten tuottamisen vaiheiden ja tekniikoiden ymmärtäminen ja esiintyminen yksin tai osana ryhmää
- musiikinlukutaidon kehittyminen ja sen soveltaminen käytännössä erilaisissa musiikillisissa rooleissa
- musiikin kulttuurisiin, ajallisiin ja yhteiskunnallisiin rooleihin ja funktioihin syventyminen esimerkiksi länsimaisen taidemusiikin ja populaarimusiikin historiaan ja ilmiöihin sekä vieraisiin musiikkikulttuureihin perehtymällä.

Opetuksen sisällöt

Sisällöissä ja niiden vuosiluokkakohtaisissa kohtaisissa painopisteissä jatketaan aiemmin opitun tiedon ja taidon laajentamista esimerkiksi seuraavilla tavoilla.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Yhteislaulussa lisätään moniäänisyyttä. Laulunopetuksessa kiinnitetään huomiota monipuoliseen äänenkäyttöön ja kehitetään tulkintaa. Oppija tutustuu monipuolisesti eri bändisoittimiin ja saa mahdollisuuden eriytyä instrumenttikohtaisesti opetuksen edetessä. Opetuksessa rohkaistaan käyttämään henkilökohtaista erityisosaamista esimerkiksi tuomalla orkesterisoitinharrastus mukaan yhteismusiointiin. Musiikillinen keksintä on keskeinen osa musiikin tekemistä esimerkiksi sovittamisen ja säveltämisen muodossa.

Musiikkipainotteisessa opetuksessa oppija tutustuu musiikkiteknologian perusteisiin esimerkiksi musiikkiluokan soittimiston ja äänentoiston kautta.

S2 Mistä musiikki koostuu

Musiikinlukutaito ja sen kehittäminen on musiikkipainotteisen opetuksen keskiössä. Musiikin käsitteitä, merkintätapoja, rakenteita ja tyylikohtaisia erityispiirteitä opiskellaan ja sovelletaan kaikkeen musiikilliseen toimintaan jatkuvasti laajentaen.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikkipainotteisessa opetuksessa oppija osallistuu erilaisten koulun lukuvuoden ja kalenterivuoden tapahtumien musiikkiesitysten ja -projektien suunnitteluun ja toteuttamiseen. Lisäksi yhteistyötä kou-

lun ulkopuolisten tahojen kuten seurakunnan, kaupungin ja yhdistysten kanssa pyritään pitämään tiiviisti yllä. Oppija toimii erilaisissa musiikillisissa rooleissa, esimerkiksi kuuntelijana, esittäjänä, säveltäjänä ja sovittajana.

S4 Ohjelmisto

Opetuksessa ohjelmisto on monipuolista tyyllisesti, ajallisesti ja kulttuurisesti. Koulun tapahtumat otetaan huomioon ohjelmistoa valmisteltaessa. Vuosiluokkakokohtaisesti pyritään suunnittelemaan ainakin yksi teemallinen kokonaisuus ryhmän kiinnostustenkohteiden pohjalta.

Arviointi

Oppilaan edistymistä arvioitaessa otetaan huomioon oppilaan edistyminen suhteessa edellytyksiin. Musiikkiarvosanaa annettaessa otetaan huomioon kaikki tässä opetussuunnitelmassa mainitut osa-alueet, suhtautuminen musiikin opiskeluun sekä innostus ja harrastuneisuus musiikkiin. Opetuksen osa-alueita arvioitaessa painotetaan oppijan vahvimpia alueita.

5. LIIKUNTA

Valinnainen liikunta noudattaa sekä valtakunnallista että Meri-Lapin alueellista liikunnan opetuksen suunnitelmaa arvioinnin kriteerit mukaan luettuna.

Valinnaisliikunnassa pääpaino on monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen.

Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä. Opetus perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikunta- paikkoja ja luontoa monipuolisesti.

Valinnaisliikunnan tavoitteena on kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen sekä ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. Tavoitteena on myös ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa sekä ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. Tavoitteena on kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta, ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan sekä ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. Valinnaisliikunnan tavoitteena on ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista sekä kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja sekä huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä mutta myös auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille ja tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia.

Arviointi numerolle 8

- Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.
- Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa
- Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
- Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
- Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.
- Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.

- Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.
- Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.
- Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

6. KUVATAIDE

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvi-
vitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle.

Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja.

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visu-

aalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

6.1. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kuvataiteessa vuosiluokilla 7–9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Kuvataiteessa oppilaat osallistuvat alusta alkaen sisältöjen muokkaamiseen. Heille annetaan myös vaihtoehtoisia mahdollisuuksia valita erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja, jolloin samalla tapahtuu positiivista eriyttämistä. Taiteellinen työskentely on prosessinomaista. Oppilasta ohjataan havainnoimaan ja dokumentoimaan oman työskentelyprosessin etenemistä. Työskentelymenetelminä käytetään soveltuvien osien yksilötyöskentelyn lisäksi myös pari- ja ryhmätyöskentelyä. Oppilasta ohjataan ottamaan eri aistit ja tunteet huomioon niin tehtävien asettelussa kuin niiden läpikäymisessä. Opettajan arvioinnin lisäksi käytetään yksilö-, ryhmä- ja vertaisarviointina työskentelyn eri vaiheissa ja sen perusteella suunnataan jatkotyöskentelyä ja omaa toimintaa. Ryhmän sisällä keskustellaan tuotoksista ja annetaan ideoita sekä palautetta myös muille oppilaille. Oppimistehtävien kautta oppijan aktiivinen ja luova toiminta vahvistuu ja oppimisen ilo sekä vuorovaikutus korostuvat.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Kuvataiteessa edetään kuvallisen tuottamisen ja tutkimisen avulla omasta lähipiiristä ja kouluympäristöstä kaupunkiympäristöön ja edelleen laajemmalle kansainvälisiin ympäristöihin. Tavoitteena on esteettisyyden ohella korostaa eettistä toimintaa sekä ihmisoikeuksien kunnioittamista. Taiteellisen prosessin kautta rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja itseilmaisuun sekä kekseliäisyyteen. Arvopohdintojen välineenä toimivat oppilaiden maailman ajankohtaiset mediakuvastot ja tapahtumat. Kuvataiteelle ominainen teemallinen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Kuvataiteen opinnoissa oppilaat saavat paljon mahdollisuuksia taiteen kokemiseen ja tulkitsemiseen erilaisten vierailukäyntien avulla sekä kokevat kulttuurin merkityksen yksilön ja yhteisön hyvinvoinnille. Mahdollisuuksien mukaan toteutetaan yhteistyöprojekteja eri luokkien, koulujen

tai muiden yhteisöjen välillä niin lähiympäristössä kuin esim. kansainvälisestikin. Projektien kautta mahdollistuu empatian kehittyminen, toisen asemaan asettuminen sekä kulttuurisen moninaisuuden arvostaminen.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Kuvataiteen opinnoissa harjoitellaan ajanhallintaa rajattujen oppiaineen sisäisten projektien avulla. Työskennellessä oppilasta ohjataan toimimaan vastuullisesti ja huomioimaan työturvallisuus. Teknologiaa käytetään yhtenä välineenä kuvataiteen opinnoissa ja samalla ohjataan oppilasta teknologian vastuulliseen ja hyvän tavan mukaiseen käyttöön. Kuvataiteessa ohjataan oppilaita tarkastelemaan median kuvastoa monipuolisesti erilaisista näkökulmista ja havaitsemaan esimerkiksi mainonnan toimintatapoja. Pohditaan kuluttajan eettistä vastuuta valinnoissaan ja ohjataan oppilaita kriittiseen kuluttajuuteen.

L4 Monilukutaito

Kuvataiteen opetuksessa kannustetaan oppilaita monilukutaitoisiksi hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan omia kuviaan sekä ympäristön ja taiteen kuvakulttuureita. Identiteetin rakentumista vahvistetaan kannustamalla oppilaita kokeilemaan erilaisia kuvallisia ilmaisutapoja, käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä ja materiaaleja, teknologioita sekä tarkastelemaan visuaalisen vaikuttamisen keinoja lähiympäristössä. Kuvataiteen opetuksessa oppilaita harjaannutetaan kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Kuvataiteen opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa huomioiden oppilaiden aikaisemmat tv-taidot. Oppilaita kannustetaan hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa esimerkiksi kuvien, animaatioiden ja videoiden toteuttamisessa yksin sekä yhdessä. Oppilaita ohjataan mediakriittiseen tieto- ja viestintätekniiikan käyttöön sekä ymmärtämään hyvät nettikäytöstavat sekä tekijänoikeuksien peruseräitteitä. Oppilaita ohjataan hyödyntämään eri hakupalveluita taiteen tutkimisessa. Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintätekniiikan rooli vaikuttamiskeinona.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Kuvataiteen opetuksessa oppilaita ohjataan järjestelmällisyyteen, pitkäjänteisyyteen ja vastuunottamiseen. Lisäksi oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja yritteliäisyyteen. He saavat monimuotoisia

tilaisuuksia oppia työskentelemään yksin ja yhdessä. Oppilaita opastetaan tutustumaan taiteenalan eri ammatteihin.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Kuvataiteen opetuksessa oppilaat pohtivat ja suunnittelevat omia tuotoksiaan ja oman ryhmänsä työn tavoitteita sekä toimintatapoja ja tekniikoita. Oppilaita opastetaan harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys kestävän kehityksen näkökulmasta.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9	Si-sältö-alueet	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
Kuvallinen tuottaminen		
T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L5
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Taulukossa on vuosiluokkaistettu tavoitteet ja kuvattu niihin liittyvät sisällöt 7. vuosiluokalle.

Tavoitteet	Sisällöt
	S1 Omat kuvakulttuurit
T1–T11	- omaehtoiset kuvat, alakulttuurit, oma elinympäristö, paikallisuus - omia kuvakulttuureita käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana
	S2 Ympäristön kuvakulttuurit
T1–T11	- visuaalisen ympäristön kuvat, media, rakennettu ja luonnonympäristö, esineet, psyykkiset ja sosiaaliset ympäristöt - ympäristön kuvakulttuureita käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana
	S3 Taiteen maailma

T1–T11	<p>- taidekäsitys, taidekuvan tulkinta ja kritiikki, nykytaiteen käsitteistöä ja ilmaisu, taiteen instituutiot, kulttuurikenttä ja kulttuuripalvelut (mahdolliset vierailut taidemu- seossa tai muissa soveltuvissa kohteissa)</p> <p>- taiteen tarkastelemista käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana</p>
--------	--

6.2. Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisulla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä.

Vuosiluokilla 7–9 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikalaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa pyritään luomaan myös mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

6.3. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteetin rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä.

Vuosiluokilla 7–9 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

6.4. Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7–9

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin. Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jolloin kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kuvataiteen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaaminen kehittyy kaikissa opetuksen tavoitteissa kuvatuilla taideoppimisen ulottuvuuksilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

6.5. Kuvataiteen taito- ja taideaine: (2+2 vvt)

Kuvataideoppiaineen tehtävä on kuvattu tämän luvun alussa. Myös oppiaineeseen liittyvät kuvaukset ohjauksesta, eriyttämisestä ja tuesta sekä oppilaan oppimisen arvioinnista koskevat taito- ja taideaineopintoja. Samoin oppiaineen laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kattavat nämä opinnot.

Taulukoissa on vuosiluokkaistettu opintojen tavoitteet ja kuvattu niihin liittyvät sisällöt vuosiluokilla 8–9.

8. vuosiluokka

Tavoitteet	Sisällöt
	S1 Omat kuvakulttuurit
T1–T11	<ul style="list-style-type: none"> - oppilaiden omien mielenkiinnon kohteiden hyödyntäminen teosten aihepiirin valinnassa -perinteisiin tekniikoihin ja välineisiin perehtyminen - kokeilevien tekniikoihin tutustuminen
	S2 Ympäristön kuvakulttuurit
T1–T11	<ul style="list-style-type: none"> - visuaalisen ympäristön kuvat lähtökohtana työskentelylle - ajankohtaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden tarkasteleminen ja käsitteleminen taiteen keinoin - median ja kuvataiteen vaikuttamisen keinoihin tutustuminen
	S3 Taiteen maailma
T1–T11	<ul style="list-style-type: none"> - ajankohtaisten taiteen ilmiöiden ja tekijöiden käyttäminen oman työskentelyn lähtökohtana - mahdollisuuksien mukaan taidenäyttelyihin tutustuminen ja soveltuviin tapahtumiin osallistuminen osana työskentelyprosessia - taidehistorian osa-alueiden hyödyntäminen työskentelyssä - taiteilijan työhön tutustuminen

9. vuosiluokka

Tavoitteet	Sisällöt
	S1 Omat kuvakulttuurit
T1–T11	<ul style="list-style-type: none"> - perinteisiin ja teknologiaa hyödyntäviin kuvantekemisen mahdollisuuksiin perehtyminen - oman lopputyön toteuttaminen kuvataiteen eri tekniikoita hyödyntäen -prosessipäiväkirjan tuottaminen ja/tai työskentelyn dokumentointi jollakin menetelmällä
	S2 Ympäristön kuvakulttuurit
T1–T11	<ul style="list-style-type: none"> - visuaalisen ympäristön kuvat lähtökohtana työskentelylle - ajankohtaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden tarkasteleminen ja käsitteleminen taiteen keinoin
T1–T11	S3 Taiteen maailma
	<ul style="list-style-type: none"> - kantaaottavaan taiteeseen tutustuminen ja mielipiteiden ilmaisu taiteen keinoin - näyttelyrakentamiseen tutustuminen ja mahdollisuuksien mukaan näyttelyn toteuttaminen - ajankohtaisten taiteen ilmiöiden käyttäminen oman työskentelyn lähtökohtana - taidenäyttelyihin tutustuminen ja soveltuviin tapahtumiin osallistuminen osana työskentelyprosessia - taidehistorian osa-alueiden hyödyntäminen työskentelyssä - taiteilijan työhön tutustuminen

6.6. Kuvataiteen taito- ja taideaineopintojen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet

Lopullinen kurssisisältö ja painotusalueet muokataan jokaisen lukuvuoden alussa yhdessä oppilaiden kanssa. Vuosittain pyritään tekemään myös yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa. Kuvataiteen kursseihin sisältyy mahdollisesti opintoretkeä ja vierailukäyntejä esimerkiksi taidemuseossa ja lähialueen tapahtumissa.

6.7. Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Päättöarvioinnin kriteerejä käytetään oppilaan arvioinnissa, kun hänen kuvataiteen opintonsa yhteisenä oppiaineena päättyvät joko 7. vuosiluokalla tai jos oppilas on valinnut kuvataiteen taide- ja taitoaineen valinnaisiksi tunneiksi 8. ja/tai 9. vuosiluokalla.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S1, S2, S3	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1, S2, S3	Havaintojen ja ajattelun vaikutusten pohtiminen	Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.
Kuvallinen tuottaminen			
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1, S2, S3	Tutkivan lähestymistavan käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään.
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta			
T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinna menetelmiä	S1, S2, S3	Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä.
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1, S2, S3	Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas osallistuu tulkinnoiltaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.

T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1, S2, S3	Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen			
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	S1, S2, S3	Näkemyksen esittäminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3	Kuvallinen ilmaiseminen ja vaikuttaminen	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.

6.8. Muut kuvataiteen valinnaiset opinnot

Vuosiluokkien 7–9 valinnaisten tuntien syventävät ja soveltavat opinnot esitellään valinnaisten opintojen valintaoppaassa. Valintaoppaassa määritellään vuosittain valinnaiset aineet ja se, mitkä ovat kunkin valinnaisen aineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.

6.9. Kuvataiteen syventävät valinnaiset 8. ja 9. luokka

Kuvataiteen syventävät opinnot (2 vvt) syventävät ja/tai laajentavat yhteisen kuvataiteen tavoitteita ja sisältöjä. Tavoitteena on lisätä visuaalisen kentän ymmärtämistä ja vahvistaa kuvallisen tuottamisen tietoja ja taitoja. Visuaalisen maailman hahmottaminen, ymmärtäminen ja arvottaminen kehittyvät havaintojen ja oman tekemisen kautta. Tekemisen kautta oma ilmaisu kehittyy. Erityisesti omat aiheet kehittävät oppilaan omaa suunnittelua ja luovaa tuottamista. Pari- ja ryhmätöissä opitaan hyödyntä-

mään koko ryhmän osaamista sekä jakamaan tehtäviä ryhmän jäsenten kesken. Työskentelyssä pyritään tutustumaan koko kuvallisen ilmaisun prosessiin suunnittelusta näytteille asettamiseen. Keskeistä on kuvallinen tuottaminen valituin tekniikoin.

Opetuksen tavoitteet, sisältöalueet, arvioinnin kohteet sekä arvosanan kahdeksan osaaminen noudattavat edellä kuvattua 8. ja 9. luokan kuvataiteen taide- ja taitoaineen oppiaineen vastaavia tavoitteita T1-T11, sisältöjä S1-S3 sekä arviointia. Arviointi on numeerinen erillinen arvosana.

6.10. Erityiset työtavat ja oppimisympäristöt

Lopullinen sisältö ja painotusalueet muokataan jokaisen lukuvuoden alussa yhdessä oppilaiden kanssa. Vuosittain pyritään tekemään myös yhteistyötä muiden oppiaineiden, lähikoulujen sekä muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Kuvataiteen opintoihin sisältyy mahdollisesti opintoretkeä ja vierailukäyntejä esimerkiksi taidemuseossa ja näyttelyissä sekä lähialueen tapahtumissa.

7. KÄSITYÖ

7.1. Käsiyön peruskurssi 8.lk (2 vvt)

Käsiyön valinnaisen peruskurssin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	<p>S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, pukeutumisen ja liikkumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta, nykyyttä ja tulevaisuutta, sekä eri kulttuurien perinteitä suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.</p> <p>S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään</p>	L2,L3

	<p>luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön suunniteltuihin ja valmistettaviin tuotteisiin.</p> <p>S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.</p> <p>S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.</p>	

<p>T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan</p>	<p>S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.</p>	<p>L1</p>
<p>T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita</p>	<p>S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikunnan ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.</p>	<p>L4,L5</p>
<p>T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan</p>	<p>S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön suunnitelmien ja valmistettaviin tuotteisiin.</p> <p>S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri</p>	<p>L2,L4</p>

	<p>menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.</p> <p>S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.</p>	
<p>T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa</p>	<p>S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.</p>	L3,L6
<p>T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian</p>	<p>S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä</p>	L5

<p>mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa</p>	<p>luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.</p> <p>S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikuttamisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.</p> <p>S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.</p> <p>S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusproses- sissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja</p>	
--	--	--

	<p>käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.</p> <p>S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.</p>	
<p>T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä</p>	<p>S7 Yrittäjämäinen oppiminen: Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen ja yrittäjyyteen havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynteillä tai yritysvierailuilla.</p> <p>Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.</p>	L6
<p>T8 ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa</p>	<p>S8 Tiedostaminen ja osallistuminen: Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävä kehityksen edistäjänä arjessa.</p>	L1,L4,L7

7.2. Käsityön peruskurssi 9.lk (2vvt)

7.3. Käsityön valinnaisen peruskurssin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	<p>S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, pukeutumisen ja liikkumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta, nykyisyyttä ja tulevaisuutta, sekä eri kulttuurien perinteitä suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.</p> <p>S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.</p> <p>S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosesseissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.</p>	L2,L3

	<p>S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>S6 Työturvallisuus: Pehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.</p>	
<p>T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan</p> <p>T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita</p> <p>T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä</p>	<p>S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.</p> <p>S2 Muotoilu: Pehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.</p> <p>S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.</p>	<p>L1</p> <p>L4,L5</p> <p>L2,L4</p>

<p>vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuun</p>	<p>S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusproses- sissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.</p> <p>S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuden ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.</p>	
<p>T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa</p>	<p>S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuden ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.</p>	<p>L3,L6</p>
<p>T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa</p>	<p>S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.</p>	<p>L5</p>

	<p>S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.</p> <p>S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön, suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.</p> <p>S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosesseissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.</p> <p>S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn</p>	
--	--	--

	vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.	
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	S7 Yrittäjämäinen oppiminen: Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen ja yrittäjyyteen havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäyneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.	L6
T8 ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestäväää elämäntapaa	S8 Tiedostaminen ja osallistuminen: Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävään kehityksen edistäjänä arjessa.	L1,L4,L7

7.4. Käsityön valinnaiskurssien tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 8-9

S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön, suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityö- prosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen: Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen ja yrittäjyyteen havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen: Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävän kehityksen edistäjänä arjessa.

7.5. Käsityön valinnaiskursseiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 8-9

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Oppilas voi valita painottaako teknisen työn vai tekstiilityön työtapoja.

7.6. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityön valinnaiskursseilla vuosiluokilla 8-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

7.7. Oppilaan oppimisen arviointi käsityön valinnaiskursseilla vuosiluokilla 8-9

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin sekä opiskelun aikana tehtyyn jatkuvaan arviointiin ja dokumentointiin. Huolehditaan siitä, että oppilaat tietävät arvioinnin perusteet. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Palautteen anto on vuorovaikutteista, jolloin myös opettaja saa palautetta käyttämistään menetelmistä tai työtavoista.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso käsityön valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko opiskelun ajan. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

8. TEKNINEN TYÖ

8.1. Teknisen työn syventävä kurssi 8. lk (2 vvt)

8.2. Teknisen työn valinnaisen syventävän kurssin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työsken­tel­yään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	<p>S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikku­misen ja yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödyn­netään paikallisuutta, nykyy­si­yyttä ja tulevai­suutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteu­tuksessa.</p> <p>S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muo­kata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perin­teisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautet­tuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.</p> <p>S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusproses­si­ssa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tietoja viestin­tä­teknologiaa.</p>	L2,L3

	<p>S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuden ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.</p>	
<p>T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan</p> <p>T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita</p> <p>T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan</p>	<p>S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.</p> <p>S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikku- misen ja yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.</p> <p>S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.</p>	<p>L1</p> <p>L4,L5</p> <p>L2,L4</p>

	<p>S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tietoja viestintäteknologiaa.</p> <p>S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.</p>	
<p>T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa</p>	<p>S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.</p>	L3,L6
<p>T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa,</p>	<p>S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.</p>	L5

<p>sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa</p>	<p>S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikku- misen ja yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynne- tään paikallisuutta, nykyisyyttä ja tulevai- suutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteu- tuksessa.</p> <p>S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muo- kata yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käyte- tään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityö- hön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitel- miin ja valmistettaviin tuotteisiin.</p> <p>S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusproses- sissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tietoja viestin- täteknologiaa.</p> <p>S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laaduk- kaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kes- täviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukai- sesti.</p> <p>S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvalli- suuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.</p>	
---	--	--

T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	S7 Yrittäjämäinen oppiminen: Tutustutaan yrittäjä- mäiseen oppimiseen ja yrittäjyyteen havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäyneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle.	L6
T8 ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestäväää elämäntapaa.	S8 Tiedostaminen ja osallistuminen: Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävään kehityksen edistäjänä arjessa.	L1,L4,L7

8.3. Teknisen työn syventävä kurssi 9.lk (2 vvt)

8.4. Teknisen työn valinnaisen syventävän kurssin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	<p>S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikku- misen ja yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynne- tään paikallisuutta, nykyisyyttä ja tulevai- suutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteu- tuksessa.</p> <p>S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muo- kata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perin- teisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautet- tuja</p>	L2,L3

	<p>järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.</p> <p>S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tietoja viestintäteknologiaa.</p> <p>S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuden ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.</p>	
<p>T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan</p> <p>T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti</p>	<p>S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.</p> <p>S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikku- misen ja yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynne-</p>	<p>L1</p> <p>L4,L5</p>

<p>erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita</p> <p>T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan</p>	<p>tään paikallisuutta, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.</p> <p>S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.</p> <p>S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tietoja viestintäteknologiaa.</p> <p>S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuden ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.</p>	<p>L2,L4</p>
---	---	--------------

<p>T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa</p>	<p>S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuden ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.</p>	<p>L3,L6</p>
<p>T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa</p>	<p>S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.</p> <p>S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikuttamisen ja yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.</p> <p>S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.</p> <p>S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja</p>	<p>L5</p>

	<p>käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tietoja viestintäteknologiaa.</p> <p>S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.</p>	
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	S7 Yrittäjämäinen oppiminen: Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen ja yrittäjyyteen havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynteillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle.	L6
T8 ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa.	S8 Tiedostaminen ja osallistuminen: Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävä kehityksen edistäjänä arjessa.	L1,L4,L7

8.5. Teknisen työn valinnaiskursseihin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 8-9

S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön, suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityö- prosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen: Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen ja yrittäjyyteen havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen: Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestäväen kehityksen edistäjänä arjessa.

8.6. Teknisen työn valinnaiskurssien oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 8-9

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen.

8.7. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki teknisen työn valinnaiskursseilla vuosiluokilla 8-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

8.8. Oppilaan oppimisen arviointi teknisen työn valinnaiskursseilla vuosiluokilla 8-9

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin sekä opiskelun aikana tehtyyn jatkuvaan arviointiin ja dokumentointiin. Huolehditaan siitä, että oppilaat tietävät arvioinnin perusteet. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Palautteen anto on vuorovaikutteista, jolloin myös opettaja saa palautetta käyttämistään menetelmistä tai työtavoista.

Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso käsityön valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko opiskelun ajan. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

9. TEKSTIILITYÖ

9.1. Tekstiilityön syventävä kurssi 8.lk (2 vvt)

9.2. Tekstiilityön valinnaisen syventävän kurssin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	<p>S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen ja puukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta, nykisyä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.</p> <p>S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön, suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.</p> <p>S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen</p>	L2,L3

	<p>käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.</p> <p>S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>S6 Työturvallisuus: Työskennellään turvallisesti.</p>	
<p>T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan</p> <p>T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita</p> <p>T4 ohjata oppilasta käyttämään</p>	<p>S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisuutta vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.</p> <p>S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen ja puukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen sekä hyödynnetään paikallisuutta, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.</p> <p>S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja</p>	<p>L1</p> <p>L4,L5</p> <p>L2,L4</p>

<p>sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuun</p>	<p>ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön, suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.</p> <p>S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.</p> <p>S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>S6 Työturvallisuus: Työskennellään turvallisesti.</p>	
<p>T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa</p>	<p>S6 Työturvallisuus: Työskennellään turvallisesti.</p>	<p>L3,L6</p>
<p>T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian</p>	<p>S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi</p>	<p>L5</p>

<p>mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa</p>	<p>käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.</p> <p>S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.</p> <p>S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön, suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.</p> <p>S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tietoja viestintäteknologiaa.</p> <p>S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön</p>	
--	--	--

	<p>tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>S6 Työturvallisuus: Työskennellään turvallisesti.</p>	
<p>T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä</p>	<p>S7 Yrittäjämäinen oppiminen: Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen ja yrittäjyyteen havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynteillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.</p>	L6
<p>T8 ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa.</p>	<p>S8 Tiedostaminen ja osallistuminen: Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestäväen kehityksen edistäjänä arjessa.</p>	L1,L4,L7

9.3. Tekstiilityön syventävä kurssi 9.1k (2 vvt)

Tekstiilityön valinnaisen syventävän kurssin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi</p>	<p>S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen ja puukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta, nykisyäyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.</p>	L2,L3

	<p>S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön, suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.</p> <p>S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.</p> <p>S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>S6 Työturvallisuus: Työskennellään turvallisesti.</p>	
<p>T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä</p>	<p>S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja</p>	<p>L1</p>

<p>toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan</p> <p>T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita</p> <p>T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan</p>	<p>symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.</p> <p>S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen ja pu-keutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen sekä hyödynnetään paikallisuutta, nykisyäyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.</p> <p>S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön, suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.</p> <p>S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.</p> <p>S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia</p>	<p>L4,L5</p> <p>L2,L4</p>
---	---	---------------------------

	<p>työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>S6 Työturvallisuus: Työskennellään turvallisesti.</p>	
<p>T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa</p>	<p>S6 Työturvallisuus: Työskennellään turvallisesti.</p>	L3,L6
<p>T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa</p>	<p>S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.</p> <p>S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen ja puukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.</p> <p>S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita.</p>	L5

	<p>Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön, suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.</p> <p>S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tietoja viestintäteknologiaa.</p> <p>S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>S6 Työturvallisuus: Työskennellään turvallisesti.</p>	
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	S7 Yrittäjämäinen oppiminen: Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen ja yrittäjyyteen havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynteillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.	L6
T8 ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään	S8 Tiedostaminen ja osallistuminen: Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityk-	L1,L4,L7

käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestäväää elämäntapaa.	siä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävään kehityksen edistäjänä arjessa.	
---	--	--

9.4. Tekstiilityön valinnaiskurssien tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 8-9

S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön, suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityö- prosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 Työturvallisuus: Työskennellään turvallisesti.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen: Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen ja yrittäjyyteen havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen: Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävään kehityksen edistäjänä arjessa.

9.5. Tekstiilityön valinnaiskurssien oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 8-9

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Opetuksessa käytetään tekstiilityön työtapoja.

9.6. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityön valinnaiskursseilla vuosiluokilla 8-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

9.7. Oppilaan oppimisen arviointi käsityön valinnaiskursseilla vuosiluokilla 8-9

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin sekä opiskelun aikana tehtyyn jatkuvaan arviointiin ja dokumentointiin. Huolehditaan siitä, että oppilaat tietävät arvioinnin perusteet. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Palautteen anto on vuorovaikutteista, jolloin myös opettaja saa palautetta käyttämistään menetelmistä tai työtavoista.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön

oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso käsityön valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko opiskelun ajan. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

10. ILMAISUTAITO

Ilmaisutaito on Suomen kieli ja kirjallisuus - oppiaineen syventävä valinnainen. Oppiainetta opetetaan kaksi vuosiviikkotuntia joko 8. luokalla ja/tai 9. luokalla.

10.1. Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen taitoja, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena. Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

10.2. Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on monipuolista oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Draamaa sisällytetään äidinkielen oppimiseen eri tavoin.

Ilmaisutaidon tavoitteena on lisätä ja parantaa itsetuntemusta sekä kannustaa ilmaisemaan itseään rohkeasti. Tunneilla kehitetään esiintymisrohkeutta, mielikuvitusta ja ryhmätyötaitoja. Lisäksi harjoitellaan näyttämötyöskentelyä ja mahdollisuuksien mukaan valmistellaan erilaisia esityksiä.

10.3. 8.Vuosiluokan tavoitteet

Opetuksen tavoite	Si- sältö- alueet	Arviointi: Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti.
T2 kannustaa oppilasta monipuolistaamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja.
T3 ohjata oppilasta monipuolistaamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.	S1	Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puheesityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	S1	Oppilas osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.
--	----	--

10.4. 9. Vuosiluokan tavoitteet

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arviointi: Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.	S1	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	S1	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmallisuuden keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puheesityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.